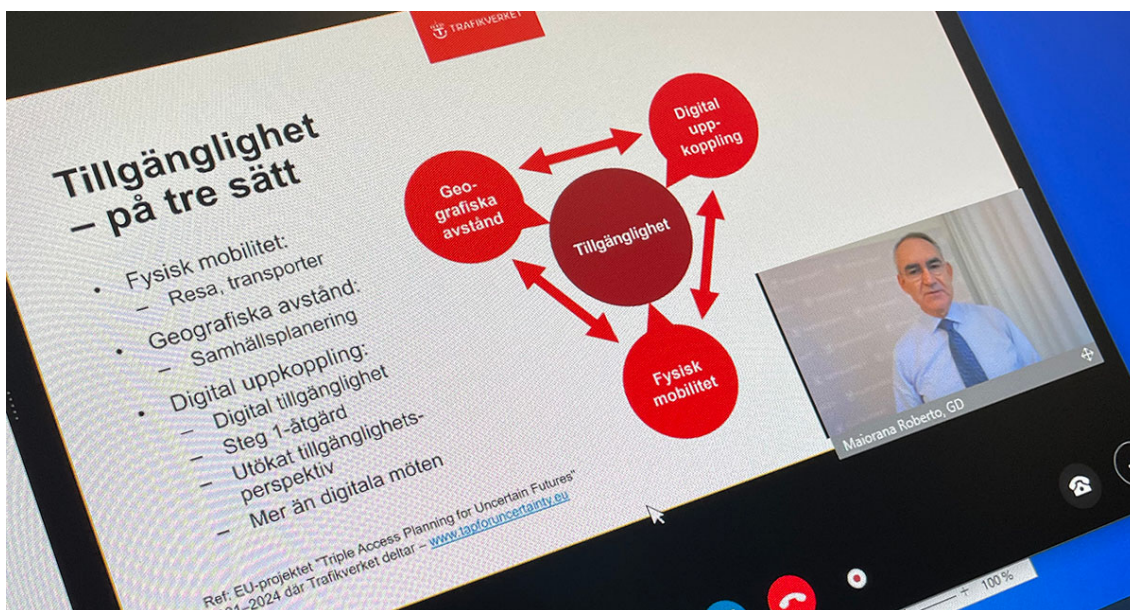

Dokumentation:

Ledningsmöte om minskad miljö- och klimatpåverkan från tjänsteresandet

---

Datum:	18 november 2022
Tid:	10.00–11.00
Plats:	Skype
Inbjudna:	Generaldirektör, rektor eller motsvarande hos REMM-myndigheterna
Antal deltagare:	Cirka 115 st
Presentatörer:	Roberto Maiorana, Generaldirektör Trafikverket Björn Ringer, Generaldirektör Naturvårdsverket Anna Eriksson, Generaldirektör DIGG – Myndigheten för digital förvaltning Ulf Pilerot, Projektledare REMM, Trafikverket Peter Arnfalk, Expertstöd REMM, Arnfalk Consulting/Lunds universitet
Moderator:	Pontus Grönvall, Expertstöd REMM, Stormen kommunikation
Fokus:	Ledningsförankring – ledningen har en viktig roll i att skapa förutsättningar för en mer hållbar möteskultur.
Dokumentation:	Denna sammanställning, som även innehåller referat av presentationer och frågor/kommentarer. En inspelning finns också, för visning inom REMM-nätverket. För att ta del av inspelningen, kontakta remm@trafikverket.se .

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Innehåll

Inbjudan	3
Program	3
Välkommen/inledning	3
Roberto Maiorana, Generaldirektör Trafikverket:	3
Ulf Pilerot, projektledare REMM/Trafikverket:	4
Digitala möten som ett verktyg för att nå klimatmålen med bibehållen och ökad tillgänglighet	5
Tillgänglighet ur ett brett samhällsperspektiv – Roberto Maiorana, Generaldirektör Trafikverket:	5
Staten ska gå före – Björn Risninger, Generaldirektör Naturvårdsverket:	7
Digitalt först – Anna Eriksson, Generaldirektör DIGG:	8
REMMs systematiska arbetssätt samt status och utmaningar i våra myndigheter	11
REMMs vision – Ulf Pilerot, Projektledare REMM/Trafikverket:	11
REMMs roll, arbetssätt och rekommendationer – Peter Arnfalk, Expertstöd REMM	12
Frågor och kommentarer	21
Sammanfattning och fortsatt samverkan	22
Avrundning	23

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Inbjudan

Text i inbjudan från Trafikverkets Generaldirektör Roberto Maiorna:

Din myndighet är en av de över 90 myndigheter som i sitt regleringsbrev för 2022 fått i uppdrag att arbeta för att minska miljö- och klimatpåverkan från tjänsteresandet och delta i samverkansarbetet REMM, som bedrivs i Trafikverket, med stöd av DIGG (remm.se).

En viktig del i det systematiska arbete som REMM bygger på är ledningsförankring. Därför bjuder vi nu in till ett digitalt möte för generaldirektör, rektor eller motsvarande hos REMM-myndigheterna. Jag uppskattar mycket om du har möjlighet att medverka.

Program

10.00 Välkommen/inledning

Digitala möten som ett verktyg för att nå klimatmålen med bibehållen och ökad tillgänglighet

REMMs systematiska arbetssätt samt status och utmaningar i våra myndigheter

Frågor och kommentarer

Sammanfattning och fortsatt samverkan

Avrundning

11.00 Slut

Välkommen/inledning

Roberto Maiorana, Generaldirektör Trafikverket:

Välkomna till dagens möte, där vi ska prata om hur vi kan bidra till att våra myndigheter utvecklar en mer hållbar möteskultur, där bra digitala möten är en viktig del.

Vi är drygt 90 myndigheter som har fått i uppdrag i våra regleringsbrev för 2022 att redovisa hur vi tar tillvara erfarenheter från pandemin när det gäller minskade utsläpp från tjänsteresor, med särskilt fokus på nyttan med digitala möten. Utöver detta ska vi delta i samverkansarbetet REMM, som drivs av oss i Trafikverket.

För oss och för många av er som deltar i dagen möte är frågan inte ny. Vi har samarbetat i REMM sedan 2011.

REMM står för resfria/digitala möten i myndigheter och startade som ett treårigt regeringsuppdrag, samordnat av Trafikverket. Från början var vi cirka 20 myndigheter som deltog och 2016 fick ytterligare drygt 60 myndigheter i uppdrag att arbeta enligt REMMs metod.

Genom årets regleringsbrev är vi nu alltså över 90 myndigheter som samverkar kring dessa frågor. Det är också glädjande att vi har flera ytterligare myndigheter med vid dagens möte, som ännu inte deltar i REMM-samverkan, och ni är lika välkomna!

Idag ska vi tala om hur vi arbetar för bättre digitala möten i våra myndigheter och lyfta fram hur vi som ledningsföreträdare har en viktig roll – både genom att skapa förutsättningar för den organisationsutveckling som behövs, och genom att själva föregå med gott exempel.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Bättre digitala möten handlar inte om att bara skaffa in rätt it-lösningar, utan vi behöver ta oss an frågan på ett systematiskt sätt, där hela organisationen tillsammans är med och utvecklar en mer hållbar möteskultur. En möteskultur där digitala möten är en viktig del, men vi ska så klart också träffas fysiskt, där det är det bästa alternativet.

Och varför gör vi då detta? Minskade koldioxidutsläpp är en stor och viktig drivkraft, men det finns många fler nyttor när vi byter tjänsteresor mot digitala möten.

En uppenbar annan nytta är minskad sårbarhet, där pandemin är ett väldigt tydligt exempel. Trafikverket och REMM fick faktiskt pris av Naturvårdsverket, som lyfte fram att genom Trafikverket och REMMs långsiktiga arbete med digitala möten var myndigheterna väl förberedda att driva verksamheten effektivt trots pandemin.

Exempel på andra områden där effektiva digitala möten kan bidra i samhället är större effektivitet och lägre kostnader samt ökad regional utveckling.

Detta var lite introduktion och bakgrund. Nu ska vi titta på syftet med dagens möte och på hur programmet ser ut.

Ulf Pilerot, projektledare REMM/Trafikverket:

Syfte med denna träff är att sätta fokus på digitala möten och den potential som finns, som alternativ till tjänsteresor, och den givna kopplingen till klimatpåverkan. Det finns ett bra ledningsstöd för dessa frågor, men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Genom detta möte vill vi bidra ytterligare till att våra kontaktpersoner i REMM får ett utvecklat stöd för sina insatser i sina respektive myndigheter. Syftet med mötet är också att ge och få inspiration och kunskap.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

TRAFIKVERKET DIGG

Program

- Välkommen/inledning
- Digitala möten som ett verktyg för att nå klimatmålen med bibehållen och ökad tillgänglighet
- REMMs systematiska arbetssätt samt status och utmaningar i våra myndigheter
- Frågor och kommentarer
- Sammanfattning och fortsatt samverkan
- Avrundning
- Slut
- Eftersnack

För att uppnå syftet har vi ett program. Vi är i gång med inledningen och strax ska vi få fler ledningsperspektiv. Efter det kommer vi in på en beskrivning av vad vi faktiskt gör i REMM-arbetet. Sedan är det lite utrymme för frågor. Och sedan sammanfattar vi och rundar av.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Digitala möten som ett verktyg för att nå klimatmålen med bibehållen och ökad tillgänglighet

Tillgänglighet ur ett brett samhällsperspektiv – Roberto Maiorana, Generaldirektör Trafikverket:

Detta är viktiga verktyg för att kunna nå våra klimatmål.

4

TRAFIKVERKET

BYGGLÄKARBUREÅEN

Vi gör Sverige närmare

I ett hållbart samhälle är det nödvändigt att vi har god tillgänglighet. Därför behöver tillgängligheten utvecklas på ett hållbart sätt.

Trafikverket gör Sverige närmare. Och tillgänglighet är ett centralt begrepp för oss. Då menar vi tillgänglighet i det vidare perspektivet – för alla, i hela Sverige.

5

TRAFIKVERKET

BYGGLÄKARBUREÅEN

Ledningsmöte REMM 22-11-18

Tillgänglighet – på tre sätt

- Fysisk mobilitet:
  - Resa, transporter
- Geografiska avstånd:
  - Samhällsplanering
- Digital uppkoppling:
  - Digital tillgänglighet
  - Steg 1-åtgärd
  - Utökat tillgänglighetsperspektiv
  - Mer än digitala möten

Ref: EU-projektet "Triple Access Planning for Uncertain Futures" 2021–2024 där Trafikverket deltar – www.tapforuncertainty.eu

Trafikverket deltar i ett EU-projekt som har som syfte att stärka den europeiska vägledningen för kommunala trafikstrategier, bl a genom att beakta Triple Access Planning.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Triple Access Planning beskriver tillgänglighet som en kombination av:

- transportsystemet (fysisk mobilitet),
- markanvändning (geografiska avstånd) och
- nyttjande av digitala lösningar såsom resfria möten (digital uppkoppling).

Detta är ett vidare sätt att se på begreppet tillgänglighet, som stämmer bra överens med Trafikverkets arbete att genom REMM stötta svenska myndigheter att bli bättre på digitala möten, som en del i den digitala tillgängligheten.

Vi trafikverkare är vana vid att tänka på tillgänglighet ur perspektivet fysisk mobilitet, genom resor och transporter på vägar och järnvägar samt genom sjöfart och flyg. Det är vårt ursprung och det uppdrag vi har.

Geografiska avstånd har anknytning till en viktig del av vårt uppdrag som är att också bidra till en samhällsplanering som främjar tillgängligheten. Där transporter och resor fungerar bra, i harmoni utifrån var människor bor och verkar.

Digital uppkoppling är också ett sätt att bidra till tillgängligheten – digital tillgänglighet, som också är ett exempel på vad vi i Trafikverket benämner som en steg 1-åtgärd, där vi kan ersätta resor med att genomföra digitala möten.

Digital uppkoppling är även ett bra sätt att skapa tillgänglighet när vi av olika skäl inte kan resa, till exempel på grund av covid-19-pandemin – eller vulkanutbrott, som var fallet för drygt tio år sedan på Island.

Digital tillgänglighet är ett vitt begrepp som omfattar mer än digitala möten, till exempel distansarbete, distansutbildning, e-hälsa, e-handel och olika online-tjänster.

6

TRAFIKVERKET

Ledningsmöte REMM 22-11-18

Minskad klimatpåverkan tack vare digitala möten

- Under pandemiåret 2020 minskade koldioxidutsläppen från tjänsteresor jmf 2019 dramatiskt:
  - Med 70 procent för flyg över 50 mil
  - Med 77 procent för flyg under 50 mil
  - Med 57 procent för tjänsteresor och transporter med bil
- Digitala möten är flera hundra och kanske tusen gånger mer energieffektiva än möten som innebär en resa.

Digital tillgänglighet och digitala möten kan också bidra till rejält reducerad klimatpåverkan, när digitala möten ersätter en resa. Det blev väldigt tydligt under pandemin då utsläppen av koldioxid från tjänsteresor minskade dramatiskt.

Det finns studier som tittat på hur mycket utsläpp av växthusgaser ett digitalt möte genererar jämfört med att resa till ett möte.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Det handlar om stora skillnader, där ett möte som innebär en resa kan bidra till hundratals eller kanske tusen gånger mer utsläpp, jämfört med om mötet skett digitalt.

För vår egen del ser vi att det med framgång går att kombinera stora möten med bra kvalitet på studiosändning, där vi har samlat presentatörer på plats och deltagare digitalt.

7

TRAFIKVERKET

ISVLIKVERKET

Ledningsmöte REMM 22-11-18

Digital tillgänglighet – ett nytt "trafikslag"?

- Väg
- Järnväg
- Flyg
- Sjöfart
- Länk

Vi kanske ska gå så långt så att vi ser digital tillgänglighet som ett nytt trafikslag, där vi nu vid sidan av vägar, järnvägar, flyg och sjöfart använder uppkoppling via länk för att skapa tillgänglighet.

Fler digitala möten innebär inte att vi ska sluta träffas. Det fysiska mötet kommer fortsätta att vara viktigt, när det är det bästa alternativet, till exempel för att lära känna varandra och för att låta kreativiteten flöda. Men, det finns stora möjligheter att utveckla våra arbetsätt och utveckla de sätt vi möts på.

Staten ska gå före – Björn Risniger, Generaldirektör Naturvårdsverket:

Vi behöver alla bidra till att vi ska nå målsättningarna i Parisavtalet. De gäller att de globala temperaturökningarna ska komma väl under 2 grader och att vi ska sträva efter att begränsa det till 1,5 grad.

Det gäller att halvera världens utsläpp till 2030 och att utsläppen ska vara nära noll till 2050. Den här omställningen till ett fossilfritt samhälle inkluderar industrin, den inkluderar det offentliga och hela samhället i stort. Det är en omställning som också ger synergier och bidrar till andra miljömål, till exempel frisk luft.

Att nu 200 myndigheter i sina regleringsbrev för 2022 fått i uppdrag att minska utsläppen ifrån tjänsteresor är verkligen en tydlig signal att staten ska gå före. [Här avses även myndigheter utöver de drygt 90 myndigheter som också fått i uppdrag att delta i REMM-samverkan.] Uppdraget handlar både om att ta tillvara erfarenheter ifrån pandemin och utveckla nya arbetsätt för att minska koldioxidutsläppen ifrån tjänsteresor och därmed minska miljö- och klimatpåverkan. Myndigheterna ska också redovisa uppföljningsbara mål för resande för 2025 i förhållande till 2019 på ett sätt som leder till mindre miljö- och klimatpåverkan.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Även om vi myndigheter har olika uppdrag och förutsättningar så bidrar vi gemensamt till att minska utsläppen.

De årliga miljöredovisningarna av miljöledning i staten visar verkligen en stor bredd i myndigheternas åtgärdsarbete.

De flesta har mål och vidtar åtgärder för att minska koldioxidutsläppen från tjänsteresor. Vanliga åtgärder är förstås att förbättra de tekniska möjligheterna att genomföra digitala möten och att bli bättre på att genomföra den här typen av möten.

För det är förstås så att mötas och samverka är helt centralt för myndighetsarbetet och för att vi ska nå framgång i miljöarbetet i stort också.

Vi behöver mötas både nationellt och internationellt, samtidigt som det gäller att ta tillvara nya arbetssätt och alternativ för resande som etablerades under pandemin.

När resor ändå behöver genomföras så finns det flera val att göra, det kan gälla val av färdmedel eller hur många som ska resa och delta i mötet.

Vi behöver förstås också erbjuda goda möjligheter att delta på distans för dem som ska delta i arrangemang som vi själva har. Vi har bland annat givit möjligheter under fler år för deltagande i de årliga miljöledningskonferenserna på ett digitalt sätt.

Vi driver också frågorna internationellt:

- i samband med EU-möten, det var svårt till en början, det får man medge, med det blir mer och mer digitalt även där,*
- inom FN-systemet, genom utlånad personal till UNEP [FN:s miljöorgan],*
- och även genom den flygfria konferensen ”People and planet”, som är en internationell miljökonferens där både SIDA, Naturvårdsverket, FN-systemet och SIWI [The Stockholm International Water Institute] medverkar.*

Det är förstås en utmaning för oss alla att hålla i den här utvecklingen, som tog fart under pandemin. Det gäller för oss att inte återgå till den nivå vi hade i olika typer av tjänsteresor före pandemin.

Tiden under pandemin hjälpte oss verkligen och ledde till en väldig ökning av digitala möten. Som har nämnts tidigare har miljöledningsrapporterna visat att mängden flygresor har minskat markant. Mellan 2019 och 2021 var minskning hela 85 procent.

Sammanfattningsvis, i Sverige är det en självklarhet numera att myndigheter kan mötas digitalt. Både inom sig och mellan sig och med andra aktörer i samhället. REMM-projektet har verkligen varit en viktig drivkraft inom stadsförvaltningen för att nå hit, något som vi på Naturvårdsverket har haft väldigt stor nytta i vårt arbete. Det gäller att nu hålla i och att lära av varandra i den fortsatta utvecklingen.

Digitalt först – Anna Eriksson, Generaldirektör DIGG:

Jag håller verkligen med att ni i REMM gjort skillnad och vi har haft jättestort stöd av er i vårt arbete. Jag kommer tillbaka till det.

Jag håller också med Björn om att det nu är en självklarhet att vi ska kunna mötas digitalt.

Men så var det inte när DIGG startade hösten 2018. Då var det inte helt självklart att vi skulle kunna sitta i Sundsvall och möta alla, utan då skulle vi resa.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Det och just behovet av att verkligen kunna hitta rätt kompetens ledde till att vi våren 2019, alltså när vi inte hade hållit på särskilt länge, antog principen om att det är Digital först som gäller på DIGG. Vi är en digital myndighet och man kan arbeta från hela Sverige. Vi finns till för alla kommuner, regioner och myndigheter över hela Sverige, då måste vi kunna sitta över hela Sverige också. Då var vi cirka 40 anställda. I dag är vi drygt 120 och finns på 15 orter, ungefär från Luleå till Malmö.

Vi märkte då, när vi startade och sa det här 2019, att en del var väldigt vana, de hade jobbat i organisationer där man satt utspridda tidigare. Andra, speciellt de som kom från olika myndigheter i Sundsvall, där man hade hela myndigheten i Sundsvall, där var cheferna ganska ovana. Det här var något som vi fick träna på redan då.

Sen fick vi en skjuts under pandemin, det vet ni ju alla för det har ju skett hos er också.

Redan då, när vi pratade digital först, sa vi att det är digitala möten som standard, det ska alltid finnas en Skypelänk i bokningarna. Om det inte har bestämts någonting annat. Vi är väldigt tydliga i när vi verkligen vill att deltagarna är på samma plats.

Vi hade redan när vi startade, eftersom de flesta fanns i Sundsvall och några få i Stockholm, digitala möten där vi samlar hela myndigheten. Vi har två sådana helt digitala möten i veckan. De mötena blev väldigt mycket bättre när vi fick lära oss av er på REMM hur vi skulle göra, vi körde utbildningar, och när vi verkligen var helt digitala och inte hade hybridmöten.

På DIGG är det nu max fyra dagar distansarbete i veckan, i snitt. Men de som bor utan tillgång till kontor, vilket är ganska många, jobbar 100 procent på distans. Vi har sett till att vi har möbler för hemlån. Samtidigt tycker vi att även där man sitter utan tillgång till kontor kan det vara bra att hitta andra att prata med, att få det fysiska mötet. Så vi vill jättegärna hitta möjliga kontorsplatser hos andra offentliga aktörer, för de som sitter ensamma.

Det här har ju varit bra på olika sätt, men det har varit en massa utmaningar. Jag tänker inte säga så mycket om de rättsliga och de säkerhetsmässiga hindren, de tror jag att ni känner till ganska väl. Men ett stort problem som vi har haft är det här med digitala verktyg. Det är en sak med själva videomötet, men vi behöver till exempel även olika typer av verktyg för att kunna köra workshops. Vi har varit nystartade och har inte hunnit skaffa verktyg vi behöver och har kämpat mycket med denna fråga.

Cheferna har medarbetare på flera olika ställen och när man ska träffa dem så blir det en massa möten. Därför har vi infört mötesfria tider. Det har faktiskt fungerat ganska bra, för då finns det tillfällen då man vet att man nog kan ringa någon. Mötesfria tider är nu runt lunch, så man också skulle kunna passa på att komma ut lite grann.

Sen är det ju det här med det sociala, hur får vi till en bra social arbetsmiljö? Vi har kört utbildning för våra chefer, vi har haft olika typer av fysiska fikan på kontoret, men också distansfikan för de som inte sitter på kontoren.

Det är, återigen, viktigt att tydligt bestämma när vi har helt fysiska möten. Vi har till exempel våra DIGG-dagar när vi samlar hela myndigheten fyra gånger om året. De har blivit jätteviktiga för oss. Att skapa en organisationskultur när man håller på och växer och inte träffas behöver få fokus.

Vi har på DIGG haft väldigt mycket fokus på att leverera alla uppdrag vi fått och kanske inte lika mycket fokuserat på hur får vi ihop allt i en helhet. Vi gjorde en genomlysning för att år sedan och har ett arbete nu kring kultur och arbetssätt. Där tittar vi nu bland annat på den digitala medarbetarupplevelsen.

Vi har fattat beslut om mötespolicyn och reviderat utifrån det vi har lärt oss.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Vi jobbar med kultur, ledarskap och, arbetssätt och då finns hela tiden det digitala med.

Generellt vet ni ju att det är jätteviktigt med intern kommunikation. På våra möten har vi alltid kameran påslagen, så man ordentligt ser varandra och uppfattar så mycket som möjligt.

Vi har snart ett intranät på plats och snart de verktyg vi behöver.

Vi har lärt oss jättemycket. För att vi ska kunna fortsätta och verkligen hitta den kompetensen med rätt erfarenhet vi behöver, då behöver vi tänka bredare. Och det är så vi har gjort.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

REMMs systematiska arbetssätt samt status och utmaningar i våra myndigheter

REMMs vision – Ulf Pilerot, Projektledare REMM/Trafikverket:

REMMs vision styr våra leveranser och målbeskrivningar.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

TRAFIKVERKET

DIGG

REMMs vision

- Alla myndigheter **kan** och **får** mötas digitalt på ett **smidigt, grönt** och **tryggt** sätt.
- Digitala möten används som ett viktigt verktyg för att **minska klimatpåverkan från resor** i enlighet med klimatmålen.
- Svenska myndigheters digitala samverkan och digitala möten är ett **föredöme**, såväl nationellt som internationellt.

Den första punkten handlar om att skapa förutsättningar. Nämligen att alla kan och får mötas digitalt på ett smidigt, grönt och tryggt sätt. Det handlar i många fall om ett ”shift of mindset”

Och sedan att vi, som Björn var tydlig med, ser att det finns en koppling till CO2-utsläpp. Nu finns det en lång rad andra goda skäl till att ägna sig åt digitala möten också, men just klimatpåverkan är extra påkallat.

Det tredje är att vi tror väldigt starkt på det goda exemplets makt. Vår roll är att sprida bra saker som görs. Och det händer så mycket i Myndighetssverige när det gäller digitala möten. Vårt fokus är statliga REMM-myndigheter, men det finns ett stort intresse bland andra myndigheter, även regionalt och lokalt, och vi har hemsidan remm.se där det finns jättemycket att hämta.

Vi har dessutom blivit kontaktade av FN och UNEP, där de ser möjligheter. Det är ganska svindlande när man tänker att vi i lilla Sverige kanske kan ha en ganska stor påverkansgrad när det gäller att visa att man åstadkomma mycket med digitala lösningar i förhållande till de fysiska resorna. Men än en gång vill jag understryka att ibland är bäst med fysiska möten.

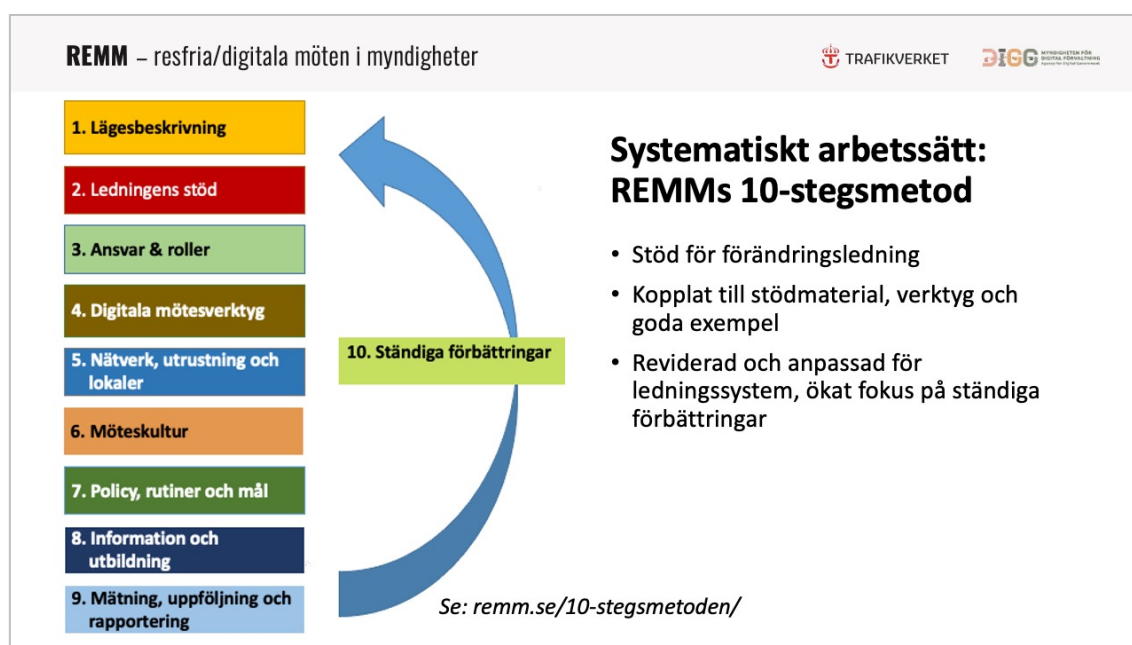
Vi hoppas ni låter er inspireras av REMM's vision. Visionen är föremål för diskussion och vi försöker förbättra den allt eftersom. Och det är detta som styr oss i vårt arbete, som nu Peter ska berätta mer om.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

REMMs roll, arbetssätt och rekommendationer – Peter Arnfalk, Expertstöd REMM:

Tack för det Ulf. Innan jag berättar om hur vi jobbar i REMM, om resultat av en undersökning vi gjort i höst och vilka rekommendationer på åtgärder vi föreslår, vill jag säga något om varför Trafikverket driver REMM.

Vi har under lång tid sett att hanteringen av möten är en fråga som tenderar att hamna mellan stolarna i många organisationer. Ansvaret för möten är utspritt till olika delar av organisationen. Det finns också en ganska begränsad synkning mellan de som arbetar med fysiska möten och de som arbetar med digitala möten. Detta leder till många mindre produktiva och dåliga möten. Väl fungerande möten är extremt viktigt för att organisationen ska fungera, de är "kittet" i arbetet. Vi tillbringar mer än en tredjedel av vår arbetstid i möten i snitt och ni som är chefer sitter ofta betydligt mer av er tid i möten. Kostnaden för statstjänstemäns möten är cirka 35 miljarder kronor per år, bara i arbetstid. Till det kommer kostnader för resor, lokaler och så vidare. Därför är det viktigt att mötesfrågan lyfts, inte bara av klimatskäl.

I REMM har vi tagit fram ett stöd för organisationer som vill jobba med detta, ett systematiskt arbetssätt i 10 steg för att hjälpa till att få ett helhetsgrepp på hur man hanterar mötesfrågan. Metoden är välbeprövad och har använts förutom i svenska myndigheter, kommuner och regioner även i våra nordiska grannländer och i olika FN-organ.

Ett av de viktigaste skälen till att använda metoden är att det lyfts till en ledningsfråga och inte behandlas enbart som en teknikfråga.

Till denna modell, som ni hittar på vår hemsida remm.se, har vi kopplat en mängd stödmaterial, verktyg, goda exempel och aktiviteter till de olika stegen.

Pandemin har ändrat vårt arbetssätt och förutsättningarna på många sätt, och vi har därför reviderat och anpassat metoden och materialet för dagens förutsättningar och behov. Fokus är inte längre att mötas mer digitalt, utan att samverka bättre och smartare.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Vad innebär detta stöd i praktiken?

Dels har vi ett gemensamt stöd för de över 90 myndigheter som ingår i REMMs nätverk, till exempel:

- informationsmaterial som lathundar, rapporter och artiklar och inspelningar,
- det mesta materialet finns även på REMMs hemsida [remm.se],
- en intern projektplats,
- webinarier, workshoppar och möten, samt att
- vi mäter och följer upp och erbjuder myndigheterna möjligheter att göra det själva.

Vi ger även riktat stöd till enskilda myndigheter genom:

- utbildning och träning, bland annat för DIGG, som Anna nämnde,
- att skapa möjligheter för att följa upp i enskilda myndigheter,
- konsultation: frågor, tips, kontakter med mera, samt
- presentationer, till exempel inspirationsföreläsningar.

Och för det tredje, kanske den viktigaste delen, en plattform för myndigheter att tillsammans arbeta med frågor man har identifierat:

- som teknikfrågan, säkerhetsfrågan och policyfrågor,
- eller hur vi ska tänka kring val av när vi ska mötas helt digitalt, i hybridmöten och när vi ska mötas fysiskt.

Låt oss titta på tre exempel på hur detta kopplas till REMMs 10-stegsmetod: ledningens stöd, digitala mötesverktyg och möteskultur.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

TRAFIKVERKET DIGG

2. Ledningens stöd

Exempel: GD-information!

Enkätundersökning hösten 2022: status i REMM-myndigheter

- + Bra stöd från ledningsgrupper, vilka också föregår med gott exempel
- Begränsad återrapportering till ledningsgrupp och medarbetare

18 OKTOBER, 2022 REMM

Ledningens stöd viktigt

En viktig del i det systematiska arbetet som REMM bygger på är ledningsförankring. Ledningen behöver avsätta tillräckligt med resurser och sända ut signaler om att arbetet för bättre digitala möten är en viktig satsning. Och själva föregå med gott exempel. Därför har Trafikverkets generaldirektör Roberto Maiorana bjudit generaldirektör, rektor eller motsvarande hos REMM-myndigheterna till ett digitalt möte den 18 november 2022.

Vi tittar först på steg 2, ledningens stöd.

Flera har tidigare idag understrukt vikten av ledningens stöd och det är också skälet till att vi träffas här i dag.

I höst har vi gjort en undersökning, en egenuppföljning, där frågat hur arbetet med digitala möten ligger till i REMM-myndigheterna, kopplat till vart och ett av de tio stegen. I undersökningen ser vi, glädjande nog, att man anser sig få ett bra stöd sina ledningsgrupper. Och även att ledningen föregår med gott exempel, vilket är jätteviktigt.

Däremot anger man att det är en begränsad återrapportering om arbetet med digitala möten, till ledningsgruppen och till medarbetarna.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

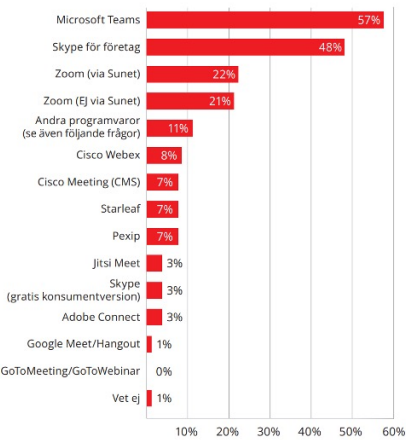
TRAFIKVERKET DIGG

4. Digitala mötesverktyg

Exempel:

- Enkätundersökning: Digitala möten i svenska myndigheter

Vilka programvaror erbjuder myndigheterna sina användare?

Programvara	Procent
Microsoft Teams	57%
Skype för företag	48%
Zoom (via Sunet)	22%
Zoom (Ej via Sunet)	21%
Andra programvaror (Se även följande frågor)	11%
Cisco Webex	8%
Cisco Meeting (CMS)	7%
Starleaf	7%
Pexip	7%
Jitsi Meet	3%
Skype (gratis konsumentversion)	3%
Adobe Connect	3%
Google Meet/Hangout	1%
GoToMeeting/GoToWebinar	0%
Vet ej	1%

Anna nämnde tidigare de digitala mötesverktygen och utmaningen med dessa. Steg 4 handlar om de digitala mötesverktygen, vilka är förutsättningen för att vi kunna mötas digitalt.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

I tio år har vi, gjort en undersökning, i snitt vartannat år, som vi kallar digitala möten i svenska myndigheter, eller ”teknikenkäten”, där vi bland annat tittar på vilka mötesverktyg man använder, i vilken omfattning och möjligheten att kunna kommunicera med varandra, för att undvika stuprör mellan myndigheterna.

I bilden ser ni exempel på resultat från den senaste undersökningen, som vi gjorde i våras.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

4. Digitala mötesverktyg

Exempel:

- Enkätundersökning: Digitala möten i svenska myndigheter
- Webinarier och workshoppar: Myndigheters möten i molnet

REMM ordnar olika webinarier och workshoppar. Bland annat har vi tagit upp den aktuella frågan om molnbaserade möteslösningar och huruvida vi får och bör använda dessa. Vi har haft en mötesserie om detta under ett par års tid och även samarbetar med eSam, där många myndigheter deltar. Denna fråga är också skälet till att vi i dag träffas i Skype för företag [som inte är en molnbaserad lösning].

Vi ser att två tredjedelar av alla myndigheter i Sverige arbetar i olika molnbaserade lösningar i dag.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

TRAFIKVERKET **3IGG** MYNDIGHETER FÖR DIGITALA ÅRSBERÄTTNINGAR

4. Digitala mötesverktyg

Exempel:

- Enkätundersökning: Digitala möten i svenska myndigheter
- Webbinarier och workshopar: Myndigheters möten i molnet
- Leverantörmässa

Myndigheternas status:

- + Anställda får bra tekniskt och praktiskt stöd vid arbete på distans
- De digitala mötesverktygen lever i många myndigheter inte upp till verksamhetens samverkansbehov och önskemål

För att underlätta för myndigheterna har REMM haft ett samarbete med Virtuella mötesmässan, där leverantörer bjuds in och kan visa upp sig. Syftet är att underlätta myndigheternas arbete med att hitta rätt lösningar för digitala mötestjänster.

Vår undersökning visar att de anställda upplever att de får ett bra tekniskt och praktiskt stöd när det gäller arbetet på distans. Digitala mötesverktyg är inte bara den tekniska delen, det har att göra med service och support också, vilket är extra viktigt när många arbetar på distans.

Däremot är det en betydande utmaning att många myndigheter upplever att deras digitala mötesverktyg inte lever upp till verksamhetens behov och önskemål. Dels vittnar man om att molnproblematiken hindrar dem från att använda de verktyg man vill ha. Det finns även problem med att man inte har tillgång till verktyg som är anpassade för till exempel konferenser, workshoppar och mässor, utan man använder samma verktyg till allt.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

TRAFIKVERKET DIGG

6. Möteskultur

Exempel:

- Val av lämplig mötesform

Informationsmöte Informationsdelning mellan möteshållare och deltagare med syfte att utbilda eller informera. Läs mindre	Kreativitet Ledning Relation Struktur Rutin Närvaro Ofra strukturerade, återkommande möten ledna av en mötesvärd för att synka och utbyta information och skapa/behålla ett bra driv i verksamheten. Närvarokänslan och relationen mellan deltagarna är mindre viktig. Låga förväntningar på kreativitet
Team Building Gruppmedlemmar lär känna varandra genom att etablera relationer och tillit Läs mindre	Kreativitet Ledning Relation Struktur Rutin Närvaro Någon planerar och håller i evenemanget men det kan ha varierande upplägg och oplanerade, kul inslag välkomnas. Syftet är främst att deltagarna ska skapa/upprätthålla förtroende och goda relationer med varandra och ha trevligt. Deltagarna kan känna eller inte känna varandra.

Ett tredje exempel ur 10-stegemetoden är steg 6: Möteskultur. Och med möteskultur menar vi bland annat:

- hur man väljer mest lämplig mötesform,
- hur man planerar och bokar möten och evenemang,
- hur möten faciliteras, alltså hur man driver och håller i möten,
- och hur deltagare interagerar under och mellan möten.

Bland annat har vi i år arbetat med rekommendationer för val av lämplig mötesform. Många undrar hur vi ska tänka kring detta. När är det fysiska mötet bäst? När är hybridmötet bäst? Och när ska vi ha ett digitalt möte? Vi har samarbete med ett 20-tal myndigheter och flera FN-organ kring att utveckla en mötesväljare och en betaversion kommer snart på REMMs hemsida under fliken remm.se/motesvaljaren/.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

TRAFIKVERKET DIGG

6. Möteskultur

Exempel:

- Val av lämplig mötesform
- Mötesteknik och samverkan

12 Frågorställdare i digitala möten i ett samtal ut ett deltagare före mötet

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Bättre digital samverkan och produktiva digitala möten
Onsdag 30 november 2022, kl 10:15-11:45

Webbmötesutvärtering - hur undviker vi?

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Vi tittar även på mötesteknik och samverkan. Vad ska vi tänka på? Vi har tagit fram en checklista kring vad som gör bra digitala möten. Och hur ska vi hantera om det blir många

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

möten, hur undviker vi ”webbmötesutmattning”. Ett annat exempel är att vi slutet av denna månad har vi ett webinarium, där vi har bjudit in tre experter som ska tala om hur vi arbetar bra och effektivt digitalt, före under och mellan möten, bland annat för att undvika det så kallade ”möteshelvetet”. [läs nyhet på remm.se/nyheter/]

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

6. Möteskultur

Exempel:

- Val av lämpligast mötesform
- Mötesteknik och samverkan
- Hybridarbete och hybridmöten

Myndigheternas status:

- + Kontinuerligt arbete med dessa frågor & inte som enskilt projekt
- För lite tid för att lära sig hantera
  - digitala mötesverktyg
  - arrangera/leda digitala möten
- Bristande kunskap i att leda hybridmöten & evenemang

Hybridmöten i praktiken

Framgångsfaktorer vid hybridmöten

Studiolösningar för digitala möten och hybridmöten

Trafikverket DIGG

Vi tittar även på hybridarbeten och hybridmöten, en fråga som är hyperaktuell när många arbetar på distans.

Myndigheternas status när det gäller möteskultur är följande:

- Man arbetar kontinuerligt med dessa frågor och ser det inte som ett tidsbegränsat projekt, vilket är positivt.
- Men det avsätts för lite tid för att kunna lära sig hantera både de digitala mötesverktygen och arrangera och leda digitala möten.
- Man upplever också att det finns en bristande kunskap i att leda hybridmöten och evenemang.

Rekommendationer I

- **Tid:**
  - Avsätt tid för info och utbildning
  - Prioritera chefer och projektledare
- **Ansvar:**
  - Utse ansvariga att leda och koordinera arbetet
- **Mål:**
  - Sätt upp mål för vad ni vill åstadkomma, och en
- **Plan:**
  - för hur ni vill uppnå målen.

Utifrån den generella statusen för arbetet med digitala möten i REMM-myndigheterna, vill vi ge er några rekommendationer på områden som kan vara viktiga att stärka upp:

- *Avsätt tid för anställda att ta del av information om och utbilda sig i digital samverkan och möten. Särskilt viktigt är att utbilda chefer och projektledare i att leda bra digitala möten.*
- *Utse någon ansvarig för att leda och koordinera arbetet med att utveckla myndighetens möteskultur, för såväl fysiska som digitala möten. Ge dem tid och mandat att skapa förändring. Inte bara som kontaktperson till REMM, utan se till att frågan kan drivas framåt i samråd med viktiga funktioner i organisationen.*
- *Sätt upp mål för vad ni vill åstadkomma med ert arbete runt digitala möten och en plan hur ni vill uppnå målen.*

Rekommendationer II

- **Följ upp:**
  - Hur väl era digitala möten fungerar - inte bara tekniskt.
- **Rätt mötesverktyg:**
  - Hur väl möter de era samverkansbehov?
  - Hur påverkas ert arbete och möjligheten att utföra era uppdrag?
  - Flera verktyg för olika typer av möten eller ett för allt?
- **Hybridanpassa:**
  - Skapa goda förutsättningar för hybridarbete
    - Anpassade tekniska lösningar
    - Färdighet och anpassade arbetssätt

- *Följ upp hur arbetet går. Många vittnar om att man arbetar med frågorna men att man inte följer upp hur väl de digitala mötena fungerar i organisationen.*
- *Hur väl möter era mötesverktyg era samverkansbehov och möjligheten att utföra era uppdrag? Har ni ett verktyg som ska lösa allt eller har ni specialiserade verktyg för olika delar av digital samverkan?*
- *Och hybridanpassa. Hybridarbete, hybridmöten och hybridevenemang kräver anpassade tekniska lösningar och kunskap, som skiljer sig från renodlade fysiska och digitala möten.*

Med det vill jag säga lycka till och hör gärna av er om ni undrar något eller har idéer om REMMs arbete.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Frågor och kommentarer

Några av frågorna nedan ställdes och besvarades under andra delar av webinariet, men har samlats under denna rubrik i dokumentationen.

Fråga:

Hur definieras [av DIGG] "utan tillgängliga kontor"? Avstånd, restid?

Svar från Anna Eriksson:

Det handlar om en kombination av avstånd och restid till de kontor vi har – i Sundsvall, Stockholm, Örebro och Luleå. Till exempel de som sitter i Umeå, Skövde och Norrköping betraktar vi att de inte har ett tillgängligt kontor.

Fråga:

Har ni någon uppfattning om hur våra lokaler/kontor har påverkats/utvecklats i takt med att hybridarbetet har ökat?

Svar från REMM:

Det har hela tiden skett en förändring. Det släpar en del på grund av hyreskontrakt och uppsägningstider. Men detta funderas mycket på och frågan är om vi ska ha de ytor vi har och svaret är sannolikt "nej".

Kommentar/fråga:

Vi är på gång med att upphandla nya hyreskontrakt, tittar REMM på stödmaterial för hur att ställa relevanta krav på mötesrum etc.

Återkoppling från REMM:

Detta tolkade vi under webinariet som att NN tittade på REMMs befintliga stödmaterial, vilket i så fall är mycket bra och ett exempel på hur REMM kan bidra och värdet av att myndigheterna drar nytta av varandra och att vi tillsammans ska sprida goda idéer och erfarenheter. När denna dokumentation sammanställs ser vi att kommentaren kanske hellre skulle tolkats som en fråga, om huruvida REMM kommer att ta fram sådant stödmaterial. Detta tar vi med oss i det fortsatta arbetet.

Fråga:

Hur återkopplas resultatet av detta möte till de på myndigheterna som arbetar med dessa frågor?

Svar från REMM:

Vi kommer göra en skriftlig dokumentation och sprida till REMMs kontaktpersoner på era myndigheter, er kollegor som arbetar hårt med dessa frågor, så att de får med sig vad vi har förmedlat till er. Eventuellt kommer vi också att sprida inspelningen av dagens möte internt.

Fråga:

Vad ska man ta med sig hem från dagens möte?

Svar från REMM:

Det är viktigt är att ge stöd och visa intresse för att dessa saker ska utvecklas. Det finns en väldig potential. Arbetet är inte klart i och med pandemin, vi ser ofta exempel på motsatsen och det krävs att vi ökar kvaliteten. Det är också viktigt att man avsätter resurser och att arbetet kommer med i befintliga strukturer i verksamheten. Och att det sker en bra återrapportering till ledningsgruppen.

Fråga:

Undrar också om ni vet hur det ser ut med lösningar för hjälpmedel för olika funktionsnedsättningar, t ex när det gäller hörsel och syn?

Kommentar från REMM:

Denna fråga hann inte hanteras, men kommer att tas med i REMMs fortsatta arbete.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Sammanfattning och fortsatt samverkan

Pontus Grönvall, expertstöd REMM och moderator, samt Ulf Pilerot, projektledare REMM:

När Trafikverket startade REMM-samverkan 2011 var uppdraget att öka andelen digitala möten i statliga myndigheter, först var det ett 20-tal myndigheter utpekade och sedan tillkom det fler myndigheter efterhand. Det lyckades vi med, andelen digitala möten ökade och det blev betydligt mindre koldioxidutsläpp från tjänsteresor per anställd för de myndigheter som var med i REMM från början jämfört med andra myndigheter. Sedan kom pandemin och alla använde digitala möten. Då skiftades fokus från att öka andelen till att få bättre kvalitet. Och det är en fråga vi talat en hel del om i dag, hur viktigt det är att vi arbetar med möteskulturen, så att vi får det här verktyget [digitala möten] att bli så bra det kan vara. I detta arbete är ledningens stöd viktigt, eftersom detta är en övergripande fråga i hela organisationen.

Stort tack till Roberto, Björn och Anna att ni var med. Våldigt roligt att det var en bit över hundra deltagare, vilket är en tydlig indikator på att det här är viktiga saker.

För er som vill så finns vi kvar när det är slut för lite eftersnack. När det gäller möteskultur brukar man prata om att vid digitala möten saknar man det här kittet, när man träffas i korridoren och så vidare. Men det kan man göra också i digitala möten, till viss del. Så för er som vill finns vi kvar och då får ni gärna sätta på kamera och ljud.

REMM – resfria/digitala möten i myndigheter

Avrundning

Roberto Maiorana, generaldirektör Trafikverket:

Tack för ett bra möte och väldigt intressanta diskussioner. Jag tycker också att vi noterar hur många deltagare vi har med på ett sådant här möte, bara det tycker jag är en stor framgång.

Jag fångar upp några av de kommentarer och uttalanden som vi har gjort här.

Ett sådant är verkligen att vi i staten ska gå före i den här utvecklingen. Det råder ingen tvekan om att vi ser behovet av att mötas och samverka, men vi tittar på alternativa möjligheter.

Jag tycker det var extra kul att höra att många upplever att REMMs arbete är en drivkraft och har bidragit till den här utvecklingen. Jag är helt med på att det handlar om en kultur- och ledarskapsfråga och att det framför allt behöver ske genom ett förändrat arbetssätt.

Med det material och den presentation kring REMMs vision, diskussioner kring varför vi gör det här och de rekommendationer och stöd som vi faktiskt visar i det här samarbetet. Så tycker jag det finns goda förutsättningar och bra förhoppningar att det här verkligen ska kunna leda till resultat.

Jag vill lägga extra stor vikt vid att vi hjälps åt att lyfta fram de Goda Exempelen. Det finns det gott om i det här materialet: hur vi kan arbeta, hur vi kan jobba med uppföljning, hur vi ska säkerställa att vi får rätt verktyg.

Jag är enig kring vikten av hybridanpassning, vi kommer i mycket större utsträckning ha hybridmöten och då måste vi säkerställa kvaliteten på de mötena.

Sen så tycker jag det är viktigt att lyfta fram vad vi ser för förändringar. Jag vill bara påminna om att vi presenterade en uppdaterad statistik och kanske ett trendbrott när det gäller trafikminskning i anslutning till Stockholm. Vi kommer säkert kunna notera det här på andra platser också. Vi kan konstatera att trafiken har kommit tillbaka till stor del [efter pandemin], men ser också en nedgång i trafiken i Stockholms storstadsområde. Det skulle kunna vara ett resultat av det här arbetet.

Avslutningsvis vill jag bara säga, god idé att bjuda in till eftersnack. Det är ju ett sätt att visa hur vi också kan få till kreativiteten i digitala möten.

Med det så tackar jag för ett väl genomfört möte.

Mötet avslutades.